

**ILO-asiakirja
3/2022**

Suomen ILO-neuvottelukunnan toimintakertomus 2022

Helsinki 2022

ISSN 0782-3290

**Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet**

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Suomen ILO-neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

SUOMEN ILO-NEUVOTTELUKUNNAN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2022

1. ILO-neuvottelukunnan tehtävät ja työn organisointi

Suomen ILO-neuvottelukunta on Kansainvälisen työjärjestön (ILO) perussäännön ja vuonna 1976 hyväksytyn kolmikantaneuvotteluja koskevan yleissopimuksen nro 144 sekä sitä täydentävän suosituksen nro 152 mukainen asiantuntijaelin. Se avustaa työ- ja elinkeinoministeriötä ILO:n toimialaan kuuluvien asioiden käsittelyssä. Neuvottelukunnan tehtävät on määritelty Suomen ILO-neuvottelukunnasta annetussa asetuksessa (851/1977).

Valtioneuvosto asetti 19.12.2019 Suomen ILO-neuvottelukunnan ajalle 1.1.2020 – 31.12.2022. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi 12 muuta jäsentä, jotka edustavat eri ministeriöitä ja työmarkkinajärjestöjä sekä Suomen Yrittäjiä. Neuvottelukunnan järjestäytymiskokous pidettiin 9.1.2020.

Neuvottelukunta toimii neuvottelu- ja lausunnonantoelimenä asioissa, jotka koskevat:

- 1) vastauksia, joita hallitus antaa Kansainvälisen työkonferenssin työjärjestykseen otettuja asioita koskeviin kysymyksiin ja lausuntoja, joita se antaa konferenssin käsiteltäviksi tulevista tekstiluonnoksista;
- 2) ILO:n hyväksymien uusien yleissopimusten ja suositusten saattamista eduskunnan käsiteltäviksi sekä yleissopimusten ratifioimista ILO:n perussäännön 19 artiklan mukaisesti;
- 3) ratifioimattomien yleissopimusten ja toistaiseksi toteutumatta jääneiden suositusten ottamista uudelleen tarkastettaviksi sopivin väliajoin silmällä pitäen yleissopimusten ratifiointien ja suositusten toteuttamisen edistämistä;
- 4) mahdollisia kysymyksiä, jotka liittyvät Kansainväliselle työtoimistolle ILO:n perussäännön 22 artiklan mukaisesti annettaviin selvityksiin sekä
- 5) ehdotuksia, jotka koskevat ratifioitujen yleissopimusten irtisanomista.

Neuvottelukunta antaa valtioneuvostolle ja työ- ja elinkeinoministeriölle lausuntoja sekä tekee aloitteita asioista, jotka koskevat:

- 1) Suomen edustusta ILO:n työkonferensseissa ja hallintoelimissä sekä sen järjestämissä kokouksissa ja neuvotteluissa;
- 2) ILO:n päämäärien ja toiminnan tekemistä tunnetuksi kotimaassa;
- 3) ILO:n toimintaan liittyviä muita laajakantoisia tai periaatteellisia kysymyksiä sekä
- 4) muita ILO:n toimialaan kuuluvia kysymyksiä, jotka työ- ja elinkeinoministeriö osoittaa neuvottelukunnan käsiteltäviksi.

Neuvottelukunnan kokoonpano on liitteenä 1.

1.1. Työjaosto

Työjaosto valmisteleo neuvottelukunnan toimialaan kuuluvia periaatteellisia ja laajakantoisia kysymyksiä ja käsittelee kiireelliset asiat silloin, kun neuvottelukuntaa ei ole mahdollista saada koolle. Jaostossa on yhtä monta työnantaja- ja työntekijäpuolta edustavaa jäsentä. Jaostolla on oikeus kuulla asiantuntijoita.

Työjaosto ei kokoontunut kertomusvuoden aikana.

Työjaoston kokoonpano on liitteenä 1.

1.2. Sopimusjaosto

Sopimusjaosto käsittelee kysymyksiä, jotka koskevat ILO:n hyväksymien yleissopimusten ja suositusten suhdetta ja vastaavuutta Suomen kansallisen lainsäädännön ja käytännön kanssa sekä mainituista seikoista ILOlle annettavia raportteja. Tässä tarkoituksessa sopimusjaosto:

- a) käsittelee yleissopimuksia ja suosituksia koskevat luonnokset hallituksen esityksiksi ja antaa niistä lausuntonsa,
- b) käsittelee yleissopimuksia koskevat vuosiraporttiluonnokset ja antaa niistä lausuntonsa,
- c) käsittelee ILO:n toimialakomiteoiden kokouksia varten valmisteltavista raporteista annettavat lausunnot,
- d) selvittää ratifioimattomien yleissopimusten suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön ja kyseisten yleissopimusten ratifiointimahdollisuuksia ja antaa tästä määräajoin selonteon neuvottelukunnalle,
- e) valmisteleo muut ILO:n yleissopimusten ja suositusten soveltamiseen ja täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset,
- f) pyrkii osaltaan tekemään ILO:n sopimustoimintaa tunnetuksi,
- g) selvittää ja laatii esityksiä siitä, miten ILOlle annettavien raporttien valmistelua voidaan kehittää. Tässä tarkoituksessa se erityisesti pyrkii yhteistyön kehittämiseen tilastojen tuotannosta vastaavien tahojen kanssa.

Kunnallisen työmarkkinajärjestön (Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT) edustaja kutsutaan asiantuntijana sopimusjaoston kokouksiin silloin, kun niissä käsitellään erityisesti kuntapuolen intressissä olevia asioita.

Kertomusvuoden aikana sopimusjaosto kokoontui neljä kertaa.

Jaosto valmisteli ja käsittelee keväällä ILO:n perussopimuksen artiklan 19 mukaisen raportin ratifioimattomista yleissopimuksista ja suosituksista. Se koski yleissopimusta nro 183 (äitiyssuojelua koskevan yleissopimuksen uudistaminen) ja siihen liittyvää suositusta nro 191, suositusta nro 111 (työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintä) ja suositusta nro 165 (perhehuoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja naistyöntekijöiden samanlaiset mahdollisuudet ja yhdenvertainen kohtelu).

Jaosto valmisteli ja käsittelee syksyllä ILO:n perussopimuksen artiklan 22 mukaisen raportin ratifioituista yleissopimuksista. Se koski yleissopimuksia nro 12, 19, 81, 100, 111, 118, 121, 128-130, 150, 160 ja 168; ja yhdistettyjä raportteja WGS (nro 173) ja WT (nro 14, 47, 132 ja 175), OSH I (nro 187, 155 ja 161), OSH II (nro 13, 115, 119, 136, 139, 148, 162, 170 ja 174) ja OSH III (nro 120, 167, 176 ja 184). Todettiin tiedoksi ILO:n sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevaa yleissopimusta nro 102, jota Suomi ei ole ratifioinut, koskeva ratifiointikampanja.

Jaosto valmisteli ja käsitteli syksyllä lausunnon vuoden 2023 työkonferenssin toisessa käsittelyssä hyväksyttäväksi tulevasta oppisopimuskoulutussuosituksista. Jaostossa todettiin myös merimiesasiain neuvottelukunnassa käsitelty lausuntopyyntö konferenssissa kumottavaksi esitetystä merialan sopimuksesta nro 163 sekä peruutetuista sopimuksista nro 70, 75, 165, 178 ja P147 ja suosituksista nro 9; 10; 20, 28, 48; 75; 76; 78; 105; 106; 108;138; 140; 141; 142; 155; 173 sekä 185.

Jaostossa keskusteltiin myös työkonferenssin järjestämissuunnitelmista, väkivallan ja häirinnän poistamista työelämässä koskevan yleissopimuksen ratifioinnin valmistelutilanteesta sekä yhden Valko-Venäjän ammattiliiton valituksesta ILOlle EU:n Ukrainan sotaan liittyvistä rajoitustoimista.

Sopimusjaoston kokoonpano on liitteenä 1.

2. ILO-neuvottelukunnan toiminta vuonna 2022

2.1. Kokoukset

ILO-neuvottelukunta kokoontui kertomusvuoden aikana neljä kertaa.

Neuvottelukunnan ja koko konferenssidelegaation yhteiskokous, aiheena mm. konferenssin aiheet ja käytännön järjestelyt, pidettiin hybridinä 18.5.2022.

Neuvottelukunta hyväksyi keväällä 19 artiklan mukaiset määräaikaisraportit ILOlle edellä mainituista ILO:n perussopimuksen yleissopimuksesta nro 183 ja kolmesta suosituksesta sekä syksyllä 22 artiklan mukaiset, osin yhdistetyt määräaikaisraportit edellä mainituista 34 Suomen ratifioimasta yleissopimuksesta. Syksyllä käsiteltiin kirjallisessa menettelyssä hallituksen esitysluonnokseen väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn ILO:n yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi edellisen neuvottelukuntakäsittelyn jälkeen tehdyt muutokset ja lisäykset sekä käsiteltiin ja hyväksyttiin lausunto oppisopimuskoulutussuosituksista ja vuoden 2022 toimintakertomus. Neuvottelukunnassa oli esillä myös merimiesasiain neuvottelukunnassa käsitelty lausuntopyyntö konferenssissa kumottavaksi esitetystä merialan sopimuksesta sekä poisvedettävistä sopimuksista ja suosituksista.

Esillä olivat myös ILO:n uuden pääjohtajan valinta, ILO:n työsuunnitelma valvontamekanismin vahvistamiseksi, hallintoneuvoston kokoukset, vuoden 2022 työkonferenssin asioiden valmistelu ja seuranta sekä väkivallan ja häirinnän poistamista työelämässä koskevan ILO:n yleissopimuksen ratifiointitilanteeseen liittyvän EU:n valtuutuspäätöksen käsittelyn eteneminen EU:n neuvostossa ja ILO:n erityisyleissopimusta (MLC 2006) käsitelleen kolmikantaisen erityiskomitean (STC) 4. kokouksessa tehdyt päätökset.

2.2. Työkonferenssi

Kansainvälisen työjärjestö ILO:n 110. työkonferenssin virtuaaliset avajaiset olivat 27.4.2022 ja konferenssi pidettiin Genevessä 27.5.-11.6.2022. Myös virtuaalinen osallistuminen konferenssin komiteoiden kokouksiin oli mahdollista.

Valtioneuvoston nimittämässä Suomen valtuuskunnassa olivat hallituksen edustajina hallitusneuvos Liisa Heinonen (TEM) pysyvä edustaja ja suurlähettiläs Kirsti Kauppi (Suomen pysyvä edustusto, Geneve), hallituksen edustajien varajäsenenä neuvotteleva virkamies Antti Närhinen (TEM) ja sosiaalineuvos Markus Seppelin (STM) sekä hallituksen edustajien neuvonantajina neuvotteleva virkamies Päivi Kantanen ja erityisasiantuntija Minna Nieminen (TEM), ministerineuvos Anna Vitie (Suomen pysyvä edustusto, Geneve), hallitusneuvos Hanna-Mari Pekuri ja asiantuntija Elina Häkkinen (STM) sekä harjoittelija Silja Syrjä (Suomen pysyvä edustusto, Geneve).

Työnantajaedustajana oli asiantuntija Katja Miettinen (EK) varaedustajanaan asiantuntija Suvi Lahti-Leeve (EK) sekä neuvonantajina asiantuntija Laura Häyrinen (EK) ja asiantuntija Albert Mäkelä (SY).

Työntekijäedustajana oli lakimies Paula Ilveskivi (SAK) varaedustajanaan juristi Katariina Kainu (STTK) sekä neuvonantajina lakimies Samuli Hiilesniemi (SAK), ekonomisti Heikki Taulu (Akava) ja sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija Ida Nummelin (STTK).

Konferenssin komiteoiden teemoina olivat yleissopimusten ja suositusten soveltaminen (applikaatiokomitea), oppisopimuskoulutusstandardi (ensimmäinen käsittely), ihmisarvoinen työ ja sosiaali- ja solidaarisuus (yleiskeskustelu), työllisyys (ILO:n globalisaation sosiaalista oikeudenmukaisuutta koskevan julistuksen seuranta), työsuojelun lisääminen ILO:n työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia koskevaan vuoden 1998 julistukseen ja erityisyleissopimuksen (MLC) mukaisen merityötä koskevan kolmikantaisen erityiskomitean (STC) 4. kokouksen jatkokokouksessa toukokuussa 2022 hyväksytyjen MLC:n ohjeiston muutosten hyväksyminen.

Konferenssin yhteydessä 10.6.2022 järjestettiin Työelämän huippukokous (World of Work Summit), jonka teemana olivat ILO:n toimien mahdollisuudet auttaa jäsenvaltioita samanaikaisten kriisien hoidossa (ilmastonmuutos, väestökehitys, COVID-19 sekä uutena asiana Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen synnyttämät elintarvike-, energia- ja rahoituskriisit).

EU:n puheenjohtajamaa Ranska vastasi EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa EU-koordinaatiosta työkonferenssin aikana.

Työkonferenssista on laadittu valtuuskunnan raportti (ILO-asiakirja 4/2022), jossa on esitetty myös konferenssin keskeiset tulokset.

2.3. Hallintoneuvoston kokoukset

Hallintoneuvostossa esille tulleita kysymyksiä käsiteltiin ILO-neuvottelukunnan kokouksissa. Hallintoneuvosto pitää normaalisti vuosittain kolme kokousta, joista yksi on yhden päivän ja muut parin viikon pituisia. Pohjoismaista Ruotsi ja Islanti ovat hallintoneuvoston jäseninä vuosina 2021 - 2024. Ruotsi toimi 25.6.2021 alkaen hallintoneuvoston puheenjohtajana hallintoneuvoston ensimmäisen vuoden. Hallintoneuvoston yhdistymisvapauskomiteassa ovat Länsi-Euroopasta Ruotsi ja Ranska.

Hallintoneuvoston 344. kokoukseen 14.-25.3.2022 osallistuivat TEM:stä Liisa Heinonen, Päivi Kantanen ja Antti Närhinen. Geneven pysyvästä edustustosta kokouksen delegaatioon kuului ministerineuvos Anna Vitie.

Hallintoneuvoston 346. kokoukseen 31.10.-10.11.2022 osallistuivat TEM:stä Liisa Heinonen, Päivi Kantanen ja Antti Närhinen. Geneven pysyvästä edustustosta kokouksen delegaatioon kuuluivat ministerineuvos Anna Vitie ja harjoittelija Valtteri Sokura.

Hallintoneuvostossa esille tulevia kysymyksiä käsiteltiin ILO-neuvottelukunnan kokouksissa.

EU-koordinaatiosta hallintoneuvoston kokousten aikana vastasivat EU:n puheenjohtajamaan ominaisuudessa kevätkaudella Ranska ja syksyllä Tšekki yhdessä EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa.

2.4. Pohjoismaiset hallitusten ILO-koordinaatiokokoukset

Kertomusvuonna pidettiin useita virtuaalisia kokouksia, joissa valmisteltiin Pohjoismaiden kantoja kuulemisiin ja hallintoneuvoston kokoukseen. Kokouksiin osallistui Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin ILO-asioista vastaavia virkamiehiä. Lisäksi Pohjoismaiset kokoukset järjestettiin keväällä Reykjavikissa ja Osllossa.

2.5. Muut ILO-kokoukset, joihin Suomi on osallistunut

ILO:n erityösopimusta (MLC 2006) käsitelleen kolmikantaisen erityiskomitean 4. kokouksen II osaan 5–13.5.2022 Genevessä osallistuivat nimettyinä edustajina Aino-Maija Alstela, STM ja Elli Nieminen, TEM.

ILO:n ihmisarvoinen työ alustataloudessa -asiantuntijakokoukseen (Decent work in the platform economy) 10–14.10.2022 osallistui virtuaalisesti tarkkailijana Elli Nieminen, TEM.

2.6. Muita tapahtumia

Kevään 2022 hallintoneuvoston kokouksessa ILO:n pääjohtajaksi kaudelle 1.10.2022–30.9.2027 valittiin togolainen Gilbert F. Houngbo.

Houngbo nimitti 7.11.2022 YK:n maajohtajana Zimbabwessa toimineen Mia Sepon apulaispääjohtajaksi vastualueenaan Jobs and Social Protection Cluster (JSP) 1.2.2023 lähtien.

3. Tiedotustoiminta

ILO-asioista tiedotetaan työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivujen kautta, linkki TEM:n ILO-sivulle <https://tem.fi/ilo-julkaisut-raportit>.

Sivustolla on linkkejä myös muihin relevantteihin ja ajankohtaisiin ILO-aineistoihin.

3.1. ILO internetissä

Työ- ja elinkeinoministeriön ILO-verkkosivut esittelevät myös laajemmin ILOa koskevaa tietoa, linkki TEM:n ILO-sivulle: <https://tem.fi/kansainvalinen-tyojarjesto-ilo1>

Alasivujen aineisto on ryhmitelty ILO:n julkaisuihin, ILOlle toimitettuihin raportteihin sekä ILO:n yleis-sopimus- ja suositusteksteihin. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukset -julkaisun relevantti sisältö on päivitetty suomenkielisiksi alasivuiksi.

Lisätietoja ILO:n toiminnasta saa englanniksi, ranskaksi ja espanjaksi ILO:n kotisivulta, linkki ILO:n sivuille: ilo.org.

ILO-NEUVOTTELUKUNNAN KOKOONPANO

(Asetettu kaudelle 2020-2022 valtioneuvoston istunnossa 19.12.2019)

Puheenjohtaja:

Liisa Heinonen, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Varapuheenjohtaja:

Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Anna Salovaara, yksikön päällikkö, ulkoministeriö

Henna Huhtamäki, neuvotteleva virkamies, sosiaali- ja terveysministeriö

Jouko Hämäläinen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö/Valtion työmarkkinalaitos

Ritva Liivala, työmarkkinalakimies, Kunta- ja hyvinvointialueyöntantajat KT

Katja Miettinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Mikko Nyyssölä, lainopillinen asiamies, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Emma Stavén, työmarkkina-asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Albert Mäkelä, asiantuntija, Suomen Yrittäjät

Paula Ilveskivi, lakimies, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Pekka Ristelä, kansainvälisten asioiden päällikkö, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Hannele Fremer, lakimies, STTK ry, 16.2.2022 saakka

Katariina Sahlberg, juristi, STTK ry, 17.2.2022 lähtien

Miia Kannisto, johtava asiantuntija, Akava ry

Neuvottelukunnan sihteerit on nimetty ja jaostot on asetettu neuvottelukunnan kokouksessa 9.1.2020.

Sihteerit

Päivi Kantanen, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö

Elli Nieminen, erityisasiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

Erja Matikainen, suunnittelija, työ- ja elinkeinoministeriö

TYÖJAOSTO

Puheenjohtaja:

Liisa Heinonen, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Varapuheenjohtaja:

Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Katja Miettinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

(varalla Mikko Nyyssölä, lainopillinen asiamies, Elinkeinoelämän keskusliitto EK)

Paula Ilveskivi, lakimies, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

(varalla Hannele Fremer, lakimies, STTK ry, 17.5.2022 saakka

Katariina Sahlberg, juristi, STTK ry, 18.5.2022 lähtien)

Jaoston sihteereinä toimivat neuvottelukunnan sihteerit.

SOPIMUSJAOSTO

Puheenjohtaja:

Liisa Heinonen, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Varapuheenjohtaja:

Hanna-Mari Pekuri, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Jäsenet:

Henna Huhtamäki, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Katja Miettinen, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Albert Mäkelä, asiantuntija, Suomen Yrittäjät

(varalla Mikko Nyysölä, lainopillinen asiamies, Elinkeinoelämän keskusliitto EK)

Paula Ilveskivi, lakimies, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Miia Kannisto, johtava asiantuntija, Akava ry

(varalla Hannele Fremer, lakimies, STTK ry, 17.5.2022 saakka

Katariina Sahlberg, juristi, STTK ry, 18.5.2022 lähtien)

Jaoston sihteereinä toimivat neuvottelukunnan sihteerit.